

ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ ԵՄ՝
Շրջակա միջավայրի նախարար
Հակոբ Սիմիոյան

«10» 06 2024թ.

ՊԵՏԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆԱԿԱՆ ԵՋՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱՋԴԵՑՈՒԹՅԱՆ
ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ

ԲՓ N° 073 - 24

Ձեռնարկողը՝

Վայոց ձորի մարզի
Արենիի համայնքապետարան

Գործուեությունը՝

Արենի համայնքի համար կենտրոնացված կոշտ կենցաղային
թափոնների աղբավայրի կառուցման շրջակա միջավայրի վրա
ազդեցության նախնական գնահատման հայտ
Վայոց ձորի մարզ

Առդիր եզրակացությունը՝ 6 թերթ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ

ԲՓ № 073 - 24

«40» հունիսի 2024թ.

Վայոց ձորի մարզի Արենի համայնքի համար կենտրոնացված կոշտ կենցաղային թափոնների աղբավայրի կառուցման շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման հայտ

Նախաձեռնող՝	Վայոց ձորի մարզ
Ներկայացված նյութեր՝	Արենիի համայնքապետարան Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության Նախնական գնահատման հայտ
Գործունեության կատեգորիա՝	«Բ»
Տեղադրման վայրը՝	Վայոց ձորի մարզի Արենի խոշորացված համայնքի Աղավնաձոր բնակավայր

Ներածական մաս. Ներկայացված շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման հայտով /այսուհետ՝ հայտ/ նախատեսվում է Վայոց ձորի մարզի Արենի համայնքի համար կենտրոնացված կոշտ կենցաղային թափոնների աղբավայրի կառուցում:

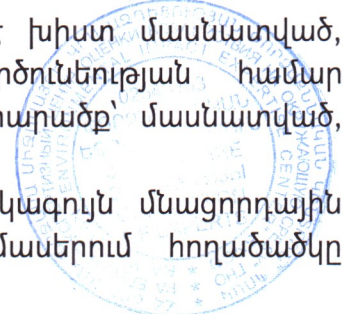
Համաձայն «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» օրենքի /ՀՕ-150-Ն, այսուհետ՝ օրենք/ 12-րդ հոդվածի 4-րդ մասի 11-րդ կետի և ենթակետի՝ աղբավայրի կառուցումը, որպես նախատեսվող գործունեության տեսակ, դասակարգվում է Բ կատեգորիայի: Համաձայն օրենքի 37-րդ հոդվածի 4-րդ մասի՝ մինչև ենթաօրենսդրական նորմատիվ իրավական ակտերի ուժի մեջ մտնելը շարունակում են գործել 2014 թվականի հունիսի 21-ի ՀՕ-110-Ն օրենքի համապատասխան դրույթները: Այսպիսով՝ փորձաքննական գործընթացն իրականացվել է 2014 թ. օրենքի դրույթներին համապատասխան:

Գործունեությունն իրականացվելու է Վայոց ձորի մարզի, Արենի համայնքի Աղավնաձոր բնակավայրում՝ անշարժ գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականով ամրագրված 1.6 հա մակերեսով հողամասում, որի նպատակային նշանակությունը գյուղատնտեսական նշանակության է, գործառնական նշանակությունը կամ հողատեսքը՝ արոտավայր:

Համաձայն հայտի՝ աղբավայրի տարածքը գտնվում է Ռինդ գյուղից 1.4 կմ, Արենի գյուղից 2.1 կմ, Աղավնաձոր գյուղից 3 կմ հեռավորության վրա: Աղբավայրի մոտեցման հիմնական ճանապարհն Աղավնաձոր-Արենի ներբնակավայրային հողագրունտային ճանապարհն է: Նոր ճանապարհների կառուցում չի նախատեսվում:

Տարածաշրջանի մակերևույթը լեռնոտ է և բնութագրվում է խիստ մասնատված, կտրտված, լերկացման-ողողամաշման տիպի ռելիեֆով: Գործունեության համար նախատեսված տարածքը բնութագրվում է, որպես փոքրաթեք տարածք՝ մասնատված, կտրտված և ոչ մեծ խորությամբ ձորակներով:

Տարածաշրջանում հողածածկը հիմնականում բաց շագանակագույն մնացորդային գիպսակիր տեսակի է: Անմիջապես աշխատանքների տեղամասերում հողածածկը

բացակայում է: Գեոմորֆոլոգիական տեսակետից տարածքը գտնվում է Վարդենիսի լեռների հարավարևելյան միջին բարձրության լանջերի, հիմնականում, 5-15° թեքության, երբեմն ավելի փոքրաթեք ռելիեֆային տարածքներում՝ բարդացված առանձին ծորակներով և փոքր գոգավորություններով:

Գրունտների սառեցման առավելագույն խորությունը 0.81 մետր է՝ ըստ ՀՀ օդերևութաբանական կայանների (Եղեգնաձորի տարածաշրջան) դիտարկումների:

Համաձայն հայտի՝ նախատեսվող գործունեության տարածքը և մոտակա բնակավայրերը գտնվում են 1-ին սեյսմիկ գոտում: Հայցվող տարածքին վերագրվում է գրունտի հորիզոնական արագացում՝ $a=300$ սմ/վրկ², $A= 0.3g$:

Համայնքի ֆիզիկա-աշխարհագրական կոմպլեքսները ներկայացված են ցածրադիր և միջին բարձրության գոտիներում, որտեղ գերիշխում են կիսաանապատները և չոր տափաստանները:

Բացարձակ առավելագույն ջերմաստիճանը $+42^{\circ}C$, իսկ ձմռան բացարձակ նվազագույնը՝ $-24^{\circ}C$: Մթնոլորտային տեղումների տարեկան միջին քանակը 385 մմ է:

Համաձայն հայտի՝ աղբավայրի տարածքի հողածածկը խախտված է, և այստեղ բացակայում են բույսերի և կենդանիների Կարմիր գրքերում գրանցված տեսակները, վայրի կենդանիների բնակատեղիները, բնության հատուկ պահպանվող տարածքները, վտանգված էկոհամակարգերը, պատմամշակութային հուշարձանները, անտառային տարածքները:

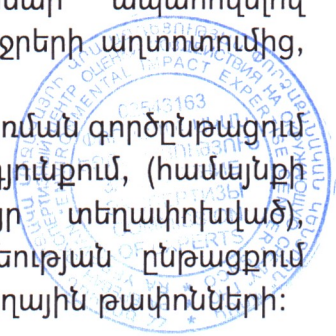
Արենիի տարածաշրջանում բնության հատուկ պահպանվող տարածքներից առկա են «Եղեգիս» և «Գնիշիկ» պետական արգելավայրերը, որոնք նախատեսվող գործունեության տարածքից գտնվում են ավելի քան 3-ից 14 կմ հեռավորության վրա:

Հայցվող տարածքը եզրագծվում է հետևյալ կոորդինատներով (ARM WGS-84 համակարգով)՝

1. 8517288.0464	4401927.4652
2. 8517299.5878	4401950.1495
3. 8517299.5878	4401960.0789
4. 8517294.9749	4401965.6285
5. 8517277.7542	4401974.2765
6. 8517319.5551	4402065.0076
7. 8517334.4297	4402120.9325
8. 8517372.0839	4402111.0565
9. 8517395.3800	4402074.4587
10. 8517418.2252	4402036.2059
11. 8517427.5889	4402017.1850
12. 8517390.5140	4401960.3406
13. 8517317.0215	4401944.0547
14. 8517300.0209	4401930.8604
15. 8517288.0454	4401927.4652

Աղբավայրը նախատեսված է համայնքի կոշտ կենցաղային թափոնների պահեստավորման, մեկուսացման և հեռացման /թաղման/ համար՝ ապահովելով պաշտպանություն հողի, մթնոլորտի, մակերևութային և ստորերկրյա ջրերի աղտոտումից, կանխելով պաթոգենների, կրծողների և միջատների տարածումը:

Աղբավայրում նախատեսվում է ընդունել բնակչության կողմից սպառման գործընթացում բնակելի տարածքներում առաջացած, սանիտարական մաքրման արդյունքում, (համայնքի սանմաքրման ծառայության կողմից հավաքված և աղբավայր տեղափոխված), իրավաբանական անձանց և անհատ ձեռնարկատերերի գործունեության ընթացքում առաջացած թափոնները, որոնք բաղադրությամբ նման են կոշտ կենցաղային թափոնների:

Համաձայն հայտի՝ Արենի խոշորացված համայնքի գրանցված բնակչությունը կազմում է 11412 մարդ: Աղբահանությունն իրականացվելու է համայնքի բնակավայրերից (Արենի, Աղավնաձոր, Ագարակաձոր, Արփի, Գնիշիկ, Խաչիկ, Ելփին, Շիվա, Ռինգ):

Համայնքում հիմնական աղբահանությունն իրականացվում է «Արենի» ՀՈԱԿ-ի միջոցով:

Ըստ հայտի ներկայումս աղբավայրի համար հատկացված տարածքը մասնակիորեն ծածկված է անկազմակերպ եղանակով բերված աղբով: Տարածքը հարթ չէ, առանձին մասերում առկա են բլրանման հատվածներ, որոնց վրա կան մի քանի փոքր թփերով ծածկված տեղամասեր, ծառեր չկան:

Տարածքի որոշ մասերում առկա է բերրի հողաշերտ, որի հզորությունը տատանվում է 8 – 20 սմ սահմաններում: Աղբի տակ գտնվող տեղամասերում գործնականում բերրի հողաշերտ չի պահպանվել:

Համաձայն հայտի աղբավայրի տարածքում առկա են անկանոն ձևով տեղադրված աղբի մի քանի կույտ:

Աղբավայրում իրականացվելու է օրական 5-6 տոննա կենցաղային և սանիտարական մաքրման արդյունքում առաջացած թափոնների ընդունում և պահեստավորում: Շահագործման ժամանակ նախատեսվում է օրական 1-2 մեքենաների երթևեկություն:

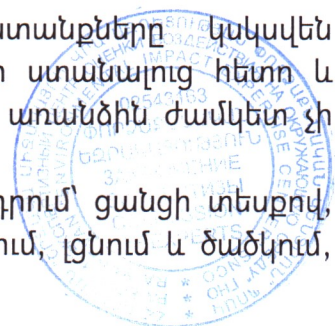
Համաձայն հայտի՝

- առաջին փուլում նախատեսվում է իրականացնել անկանոն ձևով տեղադրված աղբի հավաքում և տեղափոխում,
- աղբավայրի ցանկապատում՝ մետաղական, 2 մ բարձրությամբ ցանցով,
- սկզբնական շրջանում աղբավայրում կփորվեն 2 բջիջներ՝ 10 – 12 մ² մակերեսով և 2.5 մ խորությամբ,
- բջիջների հատակը կավապատվելու է կամ տեղադրվելու են գեոմեմբրանային ծածկեր,
- պահանջվող 2.5 մետր բարձրությունն ապահովելու համար և խտության ստուգման նպատակով տեղադրվելու են չափման սյուներ /ռեպետներ/,
- կառուցվելու են ստորգետնյա առվակներ/ավազաններ դեպի ցածրադիր վայրեր: Բոլոր բջիջները միացվելու են նախատեսվող առվակներին ստորգետնյա պլաստիկ խողովակներով,
- զտվածքը հավաքվելու է աղբավայրի ցածրադիր գոտում նախատեսվող առվակներում/ավազանում, որտեղ հավաքվելու են նաև անձրևաջրերը,
- աղբավայրն ունենալու է մուտքի և ելքի հսկիչ կետեր,
- մեքենաների անիվների ախտահանման կետ, /մեքենաների ելքի դեպքում կատարվելու է անիվների պարտադիր ախտահանում ԼԻՉՈԼ տեսակի 3% նյութով /, որի արդյունքում արտահոսք չի առաջանում,
- չոր ամառային սեզոններին թափոնները խոնավացվելու են՝ բարձրացնելով դրանց խտացման հզորությունը, հրդեհները կանխելու նպատակով: 1մ³ թափոնի համար ջրի մոտավոր ծախսը 10 լիտր է: Խոնավացումը նախատեսվում է իրականացնել վերը նշված ավազանում հավաքվող ջրով,
- աղբավայրում նախատեսված է տեղադրել պահուստային ջրի տարողություն:

Աղբավայրում հեռացման ենթակա թափոնների հաշվառումն իրականացվելու է հերթապահ անձնակազմի կողմից:

Համաձայն հայտի՝ աղբավայրի կազմակերպման աշխատանքները կսկսվեն օրենսդրությամբ սահմանված համապատասխան թույլտվություններ ստանալուց հետո և կիրականացվեն աղբի ընդունման հետ համատեղ, շինարարության առանձին ժամկետ չի նախատեսվում:

Սկզբնական աշխատանքները կներառեն ցանկապատի տեղադրում՝ ցանցի տեսքով, առկա աղբի կուտակում որոշակի հատվածում, առաջին բջիջի փորում, լցնում և ծածկում,

ցածրադիր կետում ավազանի համար նախապատրաստում, կավապատում կամ գեոմեմբրանի տեղադրում, առվակների փորում և այլն:

Աղբավայրի շահագործման ընթացքում ազդեցությունը կապված է աղբի տեղափոխման, կուտակման, գտման և տեղակայման աշխատանքների հետ:

Աղբավայրի շահագործման ընթացքում օդային ավազանի վրա ազդեցությունը պայմանավորված է աղբի քայքայման /անաերոբ խմորում/ ընթացքում առաջացող աղբավայրային գազի /կենսագազ/ արտանետումներով: Խմորումը կլինի անաերոբ, քանի որ աղբը հարթեցումից հետո կծածկվի հողային շերտով և հետագա գործընթացները տեղի կունենան առանց թթվածնի ազդեցության: Ըստ հայտի՝ կենսագազի հիմնական քանակները կսկսեն առաջանալ աղբավայրի շահագործումից մոտավորապես 3 – 5 տարի հետո:

Արտահոսքն առաջանում է աղբում պարունակվող օրգանական միացությունների քիմիական վերափոխման արդյունքում: Աղբավայրում գտվածքը հավաքվելու է աղբավայրի ցածրադիր գոտում նախատեսվող ավազանում, որը կավապատվելու է կամ ծածկվելու է գեոմեմբրանային ծածկով: Այստեղ են հավաքվելու նաև անձրևաջրերը:

Համաձայն հայտի՝ հաշվի առնելով աղբի փոքր քանակները, աղբային գազի կլանման կամ այրման կայանքի կառուցում չի նախատեսում:

Աղբավայրի ծառայման ժամկետը Արենիի համայնքապետարանը սահմանել է 20 տարի:

Հաշվի առնելով աղբավայրի շահագործման ժամկետը, աղբավայրի փակումից առաջ մշակվելու է փակման ծրագիր:

- Փակումից առաջ որոշվելու է գոյություն ունեցող ենթակառուցվածքի ապագա օգտագործման հարցը,

- դադարեցվելու է աղբավայրում կուտակված աղբի տեղադրումը բջիջների մեջ և այն ծածկվելու է հողագրունտով,

- ապամոնտաժվելու և տարածքից դուրս է բերվելու բոլոր ժամակավոր կառույնները և սարքավորումները, այդ թվում ժամանակավոր տնակը, ջրի պահեստավորման բաքը և այլն,

- տարածքը հարթեցվելու և տարածքից դուրս են բերվելու տեխնիկական միջոցները:

Կազմակերպվելու է տարածքի կանաչապատում՝ օրենքով սահմանված կարգով ձեռք է բերվելու բուսահող: Ըստ նախնական հաշվարկների բջիջների ընդհանուր տարածքը կկազմի 1.2 – 1.4 հա և նվազագույն բուսահող ապահովելու համար կպահանջվի 1800 – 2000 մ³ բուսահող:

Տարածքի կանաչապատման համար օգտագործվելու է տեղի բնակլիմայական պայմանների բնորոշ ծառատեսակներ՝ Տանձենի ուռենատերև, Մասրենի առատափուլ, Մասրենի շան, Նշենի Ֆենցլի: Ընդհանուր առմամբ նախատեսվում է տնտկել 500 – 600 ծառ:

Անմիջապես ներկայացվող տարածքում օդային ավազանի աղտոտվածությունը որոշելու համար կատարվել է նմուշառում՝ պասիվ նմուշառիչներով, որոնք տեղափոխվել են շրջակա միջավայրի նախարարության «Հիդրոօդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ լաբորատորիա և կատարվել է լաբորատոր անալիզ: Անալիզի արդյունքների համաձայն կոնցենտրացիաները գտնվում են ՍԹԿ սահմաններում:

Համաձայն հայտի գործունեության իրականացման ընթացքում լինելու են ազդեցություններ՝ կապված տրանսպորտի տեղաշարժի, թափոնների տեղափոխման և արտակարգ իրավիճակների ռիսկերի առաջացման հետ:

Գնահատման հայտում նախատեսվում է օդային ավազանն աղտոտումից պահպանման, թափոնների կառավարման, սոցիալական, արտակարգ իրավիճակների ռիսկերի նվազեցմանն ուղղված բնապահպանական միջոցառումներ և մոնիթորինգ (մշտադիտարկում):

Մասնավորապես նախատեսվում է՝

- նվազեցնել աղբավայրի տարածքում անձածկ թափոնների ազդեցության ենթարկվելու ժամանակահատվածը, մասնավորապես՝ օդի բարձր ջերմաստիճանի օրերին,

- թափոնները բեռնաթափել, տարածել և կոմպակտավորել հնարավորինս փոքր տարածքում,

- օգտագործել հոսքերի /ֆիլտրատների/ համար նախատեսված կոնտեյներներով աղբահանման մեքենաներ,

- փոշու նվազեցման համար՝ հողածածկ մակերեսների վրա իրականացնել ջրցանում, ներառյալ՝ հողի տեղափոխման աշխատանքների ընթացքում, մինչև մաքրումը և փորումը, հետլիցքը, կոմպակտացումը կամ աստիճանավորումը,

- թույլատրել միայն աղբատար մեքենաների մուտքը տարածք,

- ապահովել բոլոր մեքենաների անիվների և թափքերի մաքրումը հատուկ միջոցներով, որոնցից չի առաջանում արտահոսք՝ մինչև տեղանքի լքումը,

- պարբերաբար ստուգել ֆիլտրատների հավաքման և մշակման կառույցները՝ պատշաճ շահագործման տեխնիկական պայմանների ապահովման նպատակով,

- սպասարկող անձնակազմին ապահովել անհատական պաշտպանման միջոցներով, իրականացնել անձնակազմի ուսուցում աշխատանքի անվտանգության հարցերով,

- շինարարության և շահագործման ընթացքում աշխատանքի անվտանգության և արտակարգ իրավիճակների կանոնների պահպանում և այլն:

Բնապահպանական միջոցառումների և մոնիթորինգի իրականացման համար նախատեսվող ծախսերը կազմելու են 80.0 հազար ՀՀ դրամ/տարի:

Պատճառաբանական մաս. նախատեսվող աղբավայրի կազմակերպումը կատարվելու է արդեն ազդեցության ենթարկված տարածքներում, և համաձայն հայտի, աղբավայրի հնարավոր ազդեցությունը շրջակա միջավայրի վրա լինելու է թույլատրելի նորմերի սահմաններում, ինչն իրականացվելու է ՀՀ-ում գործող օրենսդրության և նորմատիվատեխնիկական փաստաթղթերի պահանջներին համապատասխան:

Աղբավայրի կազմակերպման աշխատանքների շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման հայտի փորձաքննության գործընթացն իրականացվել է Օրենքի պահանջներին համապատասխան:

Փորձաքննական գործընթացին ներգրավվել են շրջակա միջավայրի նախարարության ստորաբաժանումները, առողջապահության, տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների, ներքին գործերի, կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարությունները, կադաստրի, քաղաքաշինության կոմիտեները, Վայոց ձորի մարզպետարանը, Արենի համայնքապետարանը, շահագրգիռ հանրությունը:

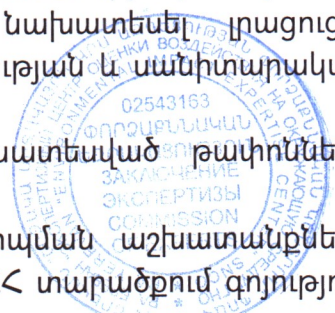
Հայտի փորձաքննական գործընթացին մասնակցել են համապատասխան մասնագիտական կառույցները՝ շրջակա միջավայրի նախարարության ստորաբաժանումները: Փորձաքննական գործընթացում գնահատման հայտն առաջարկություններով և դիտողություններով լրամշակվել է: Օրենսդրությամբ սահմանված կարգով փորձաքննության բոլոր փուլերում Վայոց ձորի մարզի Արենի համայնքում իրականացվել են հանրային քննարկումներ, որի ընթացքում հանրությունը դրական է արտահայտվել:

Փորձաքննական պահանջներ

- Շինարարական աշխատանքների իրականացման ընթացքում անհրաժեշտ է հետևել գնահատման հայտում ամրագրված բնապահպանական միջոցառումների կատարմանը, ժամանակացույցին, իսկ դրանց չբավարարման դեպքում նախատեսել լրացուցիչ միջոցառումներ՝ ուղղված բնապահպանական, հրդեհաանվտանգության և սանիտարական նորմերի պահպանմանը:

- Բացառել գործունեության տարածքում՝ հայտով չնախատեսված թափոնների կուտակումը՝ թափոնների այրումը:

- Կոշտ կենցաղային թափոնների աղբավայրի կազմակերպման աշխատանքներն իրականացնել Կառավարության 2024 թվականի հունվարի 4-ի «ՀՀ տարածքում գոյություն

ունեցող և գործող աղբավայրերի շահագործման, բարեկարգման և փակման նվազագույն նորմերը հաստատելու մասին» N 27-Ն որոշմամբ հաստատված նորմերին համապատասխան:

ԵԶՐԱՓՈՒԿ ԿԻՉ ՄԱՍ

Վայոց ձորի մարզի Արենի համայնքի համար կենտրոնացված կոշտ կենցաղային թափոնների աղբավայրի կառուցման շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման հայտին տրվում է դրական եզրակացություն՝ փորձաքննական պահանջների պարտադիր կատարման պայմանով:

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի տնօրեն՝

Իսաչիկ Մարտիրոսյան

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի փոխտնօրեն՝

Հերիքնազ Մկրտչյան

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի գլխ. մասնագետ՝

Արմինե Վարդանյան